

MILJØstyrelsen
Kemikalier

17. marts 2010

**Notat om
høringssvar til udkast til kemikaliehandlingsplan 2010-2013.**

Udkast til kemikaliehandlingsplan 2010-2013 blev sendt i ekstern høring den 15. december 2009.

Miljøstyrelsen havde den 11. januar 2010 modtaget i alt 23 høringssvar, heraf havde 3 ingen bemærkninger.

Udkast til en ny kemikaliehandlingsplan 2010-2013 bygger videre på regeringens handlingsplan for 2006-2009 og fortsætter og styrker indsatsen på kemikalieområdet i de kommende år med en kraftig forøgelse af den økonomiske ramme. Konkret afsættes 155 mio. kr. til kerneområder og 18 mio. kr. til særlige områder i handlingsplanens første 2 år – i alt afsættes 173 mio. kr.

Kerneområderne omfatter gennemførelse af REACH, en fortsættelse af indsatsen på forbrugerområdet, styrket tilsyn og kontrol, videreførelse af eksisterende videncentre, gennemførelse af biociddirektivet og videreførelse af Informationscenter for Miljø & Sundhed i 2010.

De særlige indsatser omfatter bl.a. er hormonforstyrrende stoffer og cocktaileffekter, en styrket global indsats, styrket prioritering af computermødelser og substitution, en styrket indsats på nano-området og på forbrugerområdet.

Nedenfor refereres bemærkningerne til de enkelte elementer i handlingsplanen, og de faktuelle og forståelsesmæssige bemærkninger kommenteres. En række af de indkomne bemærkninger falder udenfor de aftalte rammer for kemikaliehandlingsplanen. Dette gælder eksempelvis ftalatafgift, EU lovgivning om ftalater i medicinsk udstyr, miljømærkning, NGO-Watch, fond til folkeligt arbejde, dækning af arbejdstagere indenfor kosmetiklovgivningen mv.. Disse kommentarer er noteret til brug for det videre arbejde på kemikalieområdet.

Generelt

Kommunernes Landsforening, Coloplast, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Emballageindustrien, Videncenter for Allergi, Videncenter for Duft- og Kemikalieoverfølsomhed og Videncenter for frisører og kosmetikere er positive indstillet over for kemikaliehandlingsplanen og styrkelsen af de udvalgte områder. Videncenter for Allergi, Videncenter for Duft- og Kemikalieoverfølsomhed og Videncenter for frisører og kosmetikere støtter særligt fokus på de sundhedsmæssige risici i relation til kemikalier. Dansk Industri og Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri, Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler anfører, at international regulering bør være omdrejningspunkt for regeringens kemikalieindsats, og at indsatsen skal foretages ud fra en risikobaseret indgangsvinkel, hvor risikovurdering og risikohåndtering skal være baseret på videnskabelighed. Herudover påpeger organisationerne,

at der i indledningen bør lægges vægt på, at kemiske stoffer er en nyttig og uundværlig del af et moderne samfund. Det anføres, at det er uklart, om det stadig er en indsats på plantebeskyttelsesmidler. Emballageindustrien støtter en styrkelse af det internationale fokus og samarbejde. Det Økologiske Råd foreslår, at der afsættes penge til et mere folkeligt arbejde med kemikalier via en fond til dette, og at grønne afgifter bruges som virkemiddel, og stiller spørgsmål om, hvorfor der er så få stoffer på EU's liste over særligt farlige stoffer, som forbrugerne kan kræve oplysninger om. 3F påpeger, at de opfatter forbrugeren som alle der i en eller anden form bruger de kemiske produkter og materialer, der omtales i handlingsplanen. CO-industri ønsker regulering frem for information og viden.

Miljøministeriets kommentar: Kemikaliehandlingsplanen nævner allerede i indledningen, at kemikalier bruges overalt i samfundet, og i mange sammenhænge uden at skabe problemer for mennesker eller miljø. I det reviderede udkast præciseres det, at plantebeskyttelsesmidler fremover er omfattet af Grøn Vækst og derfor ikke er omfattet af kemikaliehandlingsplanen.

REACH

Plastindustrien anfører, at en forudsætning for REACH er udarbejdelse af forenkede vejledninger til små og mellemstore virksomheder, og at REACH regler og øvrige regler (fødevarer, legetøj, medicinsk udstyr) bør administreres ensartet af de forskellige myndigheder. Dansk Industri, Emballageindustrien, Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri og Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler er tilfreds med, at der lægges betydelige ressourcer i Kemikalieagenturet og EU Kommissionens arbejdsgrupper, og at rådgivning af små og mellemstore virksomheder styrkes. Forbrugerrådet er enig i et stort fokus på implementering af REACH, men ser gerne et mere ambitiøst mål end optagelse af 2 stoffer på kandidatlisten og klassificering og mærkning, og foreslår, at alle stoffer på LOUS og EU's liste over hormonforstyrrende stoffer optages på kandidatlisten. Det Økologiske Råd anfører, at Danmark bør foreslå mindst 2 stoffer som kandidater til kandidatlisten og mindst 2 stoffer til klassificering/mærkning. Videncenter for frisører og kosmetikere påpeger, at kosmetik ikke er omfattet af REACH, men af kosmetiklovgivningen, som er målrettet ikke-erhvervsmæssig brug og anfører, at frisører og kosmetikere bør have samme vilkår som andre faggrupper i forhold til faremærkning mv.. 3F påpeger, at det er vigtigt at inddrage medarbejderne i processen om et nyt mærkningssystem. Dansk Erhverv ønsker, at danske særregler begrænses mest muligt. CO-industri ønsker mere vægt på ansatte og deres organisationer.

Miljøministeriets kommentar: Myndighederne er opmærksomme på at ensarte administrationen af regler, hvor det kan lade sig gøre, men i mange tilfælde er en målrettet indsats, hvor der tages hensyn til de konkrete risici, mere omkostningseffektiv. International regulering og håndtering er vigtig og nødvendig, idet kemikalier krydser landegrænser, men i konkrete tilfælde, hvor der ikke måtte være et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i eksempelvis EU-lovgivningen, så kan national lovgivning eller andre nationale initiativer være vigtige værktøjer til beskyttelse af miljø og menneskers sundhed. Ressourcebehovet for udarbejdelse af forslag til optagelse af stoffer på kandidatlisten, og i forbindelse med udarbejdelse af forslag til harmoniseret klassificering, vil være meget afhængig af, hvilke stoffer der udvælges. Det

vil bl.a. afhænge af, hvorvidt dokumentationsgrundlaget er let tilgængeligt og kun skal opdateres, hvorvidt dokumentationsgrundlaget modsat skal samles, vurderes og sammenskrives fuldstændigt og af graden af den enighed, der er mellem EU-landenes eksperter om dokumentationsgrundlaget for stoffets farlighed og til dels oplysninger om måden det anvendes og hvilke alternativer, der er til rådighed for de enkelte anvendelser. Der er derfor i handlingsplanen lagt vægt på, at der skal udarbejdes mindst 2 forslag, da der vil være stor variation i omfanget af opgaven. Med hensyn til optagelsen af stoffer på kandidatlisten, herunder spørgsmålet om optagelse af stoffer fra Listen Over Uønskede Stoffer (LOUS) henvises der til besvarelserne til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg alm. del nr. 70. 465, 488, 572 og 587. Folketingsåret 2007-08 2. samling. Det kan tilføjes, at LOUS indgår som en del af grundlaget for udvælgelse af stoffer til kandidatlisten, sådan som det hidtil har været forudsat.

Forbrugerområdet

Dansk Industri og Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri lægger vægt på, at forbrugerundersøgelserne bruges i EU sammenhæng og ønsker dialog med berørte brancher. Herudover formoder organisationerne, at det udelukkende er de problematiske ftalater, der skal informeres om til børneinstitutioner og forældre. Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler er enig i, at det danske forbrugerprogram er unikt og understreger, at berørte virksomheder bør informeres i god tid om kampagner, og at der samarbejdes med virksomheder i forbindelse med informationskampagner. Herudover skal kampagner på et videnskabeligt og objektivt grundlag give handlingsanvisende informationer, så forbrugerne ikke skræmmes unødvendigt. Forbrugerrådet understreger, at det er vigtigt at styrke forbrugerområdet, og at danske resultater bruges internationalt. Forbrugerrådet påpeger, at IMS er præget af interessentvaretagelse, og at IMS kunne fusioneres med beslægtede organisationer. Forbrugerrådet foreslår, at en NGO-Kemi Watch oprettes for at styrke ngo'ernes muligheder for at påvirke REACH, og eksempelvis efterprøve 45 dages reglen, og teste om oplysninger fra virksomheder er korrekte. Det Økologiske Råd anfører, at erhvervsorganisationer har for stor indflydelse i IMS, og støtter ikke IMS i den nuværende form. Informationscenter for Miljø og Sundhed påpeger, at en bevilling på kun 2 år er problematisk i forhold til planlægning, udvikling etc. af informationscenteret, og har forventning om et positivt resultat af evalueringen af IMS så en videreførsel kan sikres. 3F foreslår, at det tilføjes, at produkter kan udgøre en særlig risiko for medarbejdere, som er i kontakt med disse produktgrupper i det daglige arbejde. Dansk Erhverv påpeger, at kampagner bør være internationale og fokusere på ulovlige produkter og stoffer og ikke blot bygge på mistanke, og at virksomheder inddrages tidligt om kampagner, for at undgå konkurrenceforvridning. Dansk Erhverv ønsker, at IMS videreføres. CO-industri påpeger, at viden ikke er nok, og at effektive sanktioner bør tilføjes, og at IMS bør have repræsentanter fra fagbevægelsen.

Miljøministeriets kommentar: Handlingsplanen lægger op til at sikre, at de relevante brancher inddrages ved forberedelsen og gennemførelsen af informationskampagner, og at den viden, der indsamles gennem forbrugerprojekterne, skal bidrage til prioriteringen af indsatsen i EU. I forhold til information til børneinstitutioner og forældre kan Miljøstyrelsen bekræfte, at det er de problematiske ftalater, der informeres om. Den aftalte evaluering af IMS i 2010 vil indgå i grundlaget for de fremtidige beslutninger om IMS.

International indsats

CO-industri foreslår, at indsatsen vedrørende bly og kviksølv bør ændres til alle tungmetaller, så fx også chrom kommer med, samt at Danmark bør arbejde for, at den kommende kviksølvkonvention udvides til også at kunne omfatte andre stoffer.

Miljøministeriets kommentar: Tungmetaller er på lige fod med andre skadelige kemikalier generelt omfattet af arbejdet under den globale kemikaliestrategi, SAICM. Det kan desuden oplyses, at Danmark og EU har som fælles mål, at den kommende kviksølvkonvention udformes, så den kan udvides til også at omfatte andre uorganiske kemiske stoffer, der udgør et globalt problem.

Kontrol og tilsyn

Plastindustrien, Dansk Industri og Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri er enig i en styrket kontrolindsats, og at kampagner iværksættes efter dialog med branchen og på et fagligt grundlag. Dansk Industri, Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri er helt enige i målrettet kontrol og konsekvent håndhævelse, og anfører, at lovlidige virksomheder bør udsættes for mindre kontrol. Endelig påpeger organisationerne, at kontrolindsatsen bør koordineres i forhold til REACH og andre EU lande. Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler lægger vægt på konsekvent håndhævelse med vægt på retssikkerhed, og at samspillet med erhvervslivet styrkes via dialog i forbindelse med tilsynskampagner. Herudover efterlyser Brancheforeningen for Sæbe, Parfume og Teknisk/kemiske artikler, hvilke kriterier der ligger til grund for en faglig risikoanalyse. Forbrugerrådet foreslår mere kontrol af forbrugerprodukter, og særligt af legetøj, børneprodukter og kosmetik. Kommunernes Landsforening foreslår, at kommunernes miljøtilsyn også omfatter øget fokus på kemiske produkter på virksomheder. 3F foreslår, at alle gældende regler revurderes hver 3-5 år, og at mindst 8 kampagner målrettes forbrugerprodukter og end-user. Dansk Erhverv påpeger, at kontrol og tilsyn skal sikre, at ingen går fri og dermed får konkurrencefordel, og ønsker fokus på bredere og mere kontrol tæt på kilden. Herudover ønskes, at kampagner koordineres med EU og virksomheder informeres rettidigt. CO-industri ønsker også en styrket dialog med forbrugerorganisationer samt fagbevægelsen, og at tilsynskampagner følges op af sanktioner samt, at regler evalueres hver 5. år.

Miljøministeriets kommentar: Tilsynskampagner bør i høj grad koordineres internationalt og allerede i dag gennemføres adskillige tilsynskampagner således i EU og i nordisk regi. I forhold til kontrol tæt på kilden, afhænger det af kontrollens form og indhold, hvor i distributionskæden kontrollen foretages. Forbrugerprodukter kontrolleres således i detailleret for at sikre dokumentation for, at produkter er udbudt til salg. Miljøstyrelsen informerer om kriterierne for den faglige risikoanalyse, når disse foreligger.

Hormonforstyrrende stoffer og kombinationseffekter

Plastindustrien og Dansk Industri og Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri støtter fokus på området og påpeger, at den danske indsats skal ske via aktiv indsats i EU. Plastindustrien anfører, at Center for Hormonforstyrrende Stoffer bør have en centerkonstruktion som de øvrige centre med en styregruppe og at forskning, som gennemføres på centeret, konsekvent bør bruges i EU. Forbrugerrådet roser den danske indsats og anfører, at hor-

monforstyrrende stoffer i forbrugerprodukter bør forbydes. Forbrugerrådet understreger, at en indsats i EU er vigtig, og tror mere på forbud frem for frivillighed og foreslår, at hormonforstyrrende stoffer forbydes i medicinsk udstyr, med mindre der ikke findes egnet alternativ. Det Økologiske Råd foreslår, at udvikling af testmetoder og kriterier prioriteres, og at der i mellemtiden bruges forsigtighedsprincippet ud fra mistanker set i befolkningsundersøgelser og forskningsprojekter. Danmarks Naturfredningsforening støtter skærpet fokus på kombinationseffekter og brug af forsigtighedsprincippet, og foreslår en anerkendelse i handlingsplanen af hormonforstyrrende stoffers problem for miljøet. 3F ønsker at sikre et tæt samarbejde med Arbejdstilsynet og arbejdsmarkedets parter, og foreslår repræsentanter fra medarbejderorganisationer i styregruppen for Center for Hormonforstyrrende Stoffer. Herudover foreslås fokus på pesticidrester i frugt og grønt samt, at et evt. forskningscenter bør have repræsentanter fra medarbejderorganisationer. Dansk Erhverv er enig i, at der skal skabes mere viden på området og at løsninger skal søges inden for REACH. CO-industri anfører, at reproduktionsskadende stoffer bør nævnes på lige fod med hormonforstyrrende stoffer.

Miljøministeriets kommentar: Handlingsplanen vil give mere viden og indsigt i effekterne og udsættelsen for hormonforstyrrende stoffer, og hvad der sker, når mennesker og miljø udsættes for flere hormonforstyrrende stoffer på en gang. Derved bidrager handlingsplanen til at skabe det grundlag, der er nødvendigt for at beskytte mennesker og miljø mod risikoen fra udsættelsen for hormonforstyrrende stoffer. Hvor der ikke er tilstrækkelig viden tilstedede til regulering, kan der gives målrettet information med konkrete handlemuligheder, især til grupper, hvor det er særligt vigtigt at være forsigtig. Arbejdstilsynet deltager i et myndighedsnetværk om hormonforstyrrende stoffer, som Miljøstyrelsen er formand for, og hvor også problemstillinger i relation til hormonforstyrrende stoffer i arbejdsmiljøet indgår. Center for Hormonforstyrrende Stoffer vil få en konstruktion, som ligner de øvrige videncentres. Der er oprettet en hjemmeside for centeret, hvor interessenter kan følge centerets arbejde. Endelig påtænker Miljøstyrelsen i forbindelse med udbuddet af centeret at sikre, at interessenter, herunder repræsentanter fra arbejdstagerorganisationer, inviteres til et årligt møde om centerets arbejde. Nogle reproduktionsskadende stoffer virker netop via en hormonforstyrrende mekanisme, og de vil derfor være omfattet af den særlige indsats, mens reproduktionsskadende stoffer, der virker via andre mekanismer, kan håndteres på samme måde som andre farlige stoffer. Hele den særlige indsats over for hormonforstyrrende stoffer sigter generelt mod at nedsætte den risiko, som hormonforstyrrende stoffer måtte udgøre for forbrugerne.

Allergi og duft- og kemikalieoverfølsomhed

Videncenter for Allergi, Videncenter for Duft- og Kemikalieoverfølsomhed, Astma- og Allergisamfundet, og Forbrugerrådet påpeger, at det er nødvendigt med en mere klar adskillelse af områderne allergi og duft- og kemikalieoverfølsomhed via opdeling i to selvstændige afsnit. Herudover foreslår Videncenter for Allergi og Astma- og Allergiforbundet, at der gives en uddybende beskrivelse af den fremtidige indsats på allergiområdet.

Miljøministeriets kommentar: I det reviderede udkast til handlingsplan skabes en mere klar adskillelse af områderne allergi og duft- og kemikalieoverfølsomhed via opdeling i to selvstændige afsnit.

Biocider

Dansk Industri og Foreningen for Danmarks Farve- og Lakindustri bifalder flere ressourcer til biocidområdet og påpeger, at der bør tilstræbes mest mulig harmonisering i EU.

Miljøministeriets kommentar: Indsatsen på biocidområdet skal være en understøttelse af arbejdet i EU med at få vurderet flere stoffer, og en hjælp til danske virksomheder med information og dialog om de nye krav i biociddirektivet.

Nano-området

Plastindustrien støtter en styrket indsats på nano-området med det formål at sikre, at anvendelsen af nano-materialer ikke giver anledning til risiko for uønskede effekter på miljø og sundhed, og hvor DK prioriterer EU og det internationale arbejde. Forbrugerrådet savner initiativer, der sikrer information til forbrugerne og påpeger, at der skal være sikre produkter på hylderne. Forbrugerrådet foreslår et nationalt register for nanoprodukter og et viden- og informationscenter for nanoteknologi. Det Økologiske Råd ønsker, at prioritere nano-området inden for REACH og anfører, at tonnage-kategorien er utilstrækkelig i forhold til nano-materialer. Herudover ønskes en definition af, hvorvidt nanoformer af stoffer hører under et givent stof. Danmarks Naturfredningsforening støtter, at der opstilles metoder til test af nanopartikler før de kommer på markedet og brug af forsigtighedsprincippet på området.

Miljøministeriets kommentar: Handlingsplanen fokuserer særligt på at udvikle metoder til at risikovurdere og håndtere nano-materialer. En vigtig indsats vil være aktiv deltagelse i arbejdet inden for bl.a. EU og OECD for at sikre, at der skabes et grundlag for at regulere nano-materialerne. I disse fora diskuteres både udvikling af testmetoder, problemstillinger vedrørende identifikation og registrering under REACH af nanomaterialer, herunder tonnagegrænser, for at kunne skabe grundlaget for både at håndtere potentielle miljø- og sundhedsrisici i lovgivningen, og for at give en nuanceret og tilstrækkelig information til forbrugerne. Vedrørende behovet for et informationscenter, så er der allerede en række danske aktiviteter på området, og disse vurderes indtil videre, at kunne dække dette behov. Konkret er der vedtaget EU-bestemmelser om, at kosmetiske produkter indeholdende nanomaterialer skal anmeldes til et EU-register, og at indhold af nanomaterialer skal angives klart på produktet, så snart kosmetikforordningen træder i kraft (2013).

Medicinsk udstyr

Plastindustrien anfører, at de gerne står til rådighed med udarbejdelse af lister over produkter og anvendelser, som kan eller endnu ikke kan substitueres samt, at Plastindustrien også gerne deltager i udvikling af miljøvurderingsmetode til indkøberne. Det Økologiske Råd mener, at en forhøjelse af ftalatafgift er mere virksom end frivillig udfasning, indtil et forbud kan gennemføres. Medicoindustrien støtter bestræbelserne for udfasning af ftalater i medicinsk udstyr, som kommer i tæt og langvarig kontakt med alle patientgrupper, og bifalder hensigten om at støtte små og mellemstore virksomheder i deres bestræbelser. Coloplast påpeger, at yderligere EU-lovgivning er nødvendig for at udfase ftalater og at virksomheden gerne vil bistå i arbejdsgruppe om medicinsk udstyr.

Miljøministeriets kommentar: Til spørgsmålet om udfasning af ftalater i medicinsk udstyr, kan det oplyses, at der i marts 2010 træder EU-bestemmelser i kraft, hvorefter medicinsk udstyr, der indeholder de klassificerede ftalater skal mærkes. For medicinsk udstyr til anvendelse til for tidligt fødte eller gravide og ammende kræves der en særlig begrundelse for at anvende dem. Herudover skal der efter handlingsplanen foretages en kortlægning mv. af medicinsk udstyr uden ftalater til brug for de offentlige indkøbere.

Øvrigt

Plastindustrien beklager den manglende inddragelse og dialog i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplanen. Forbrugerrådet påpeger, at listen over uønskede stoffer bør inddrages i kemikaliehandlingsplanen, hvor det bør afspejles, hvordan listen vil blive brugt. Herudover anfører Forbrugerrådet, at der i handlingsplanen bør afsættes ressourcer til at fremme miljømærkede produkter. Endeligt foreslår Forbrugerrådet en tværgående evaluering og ej individuelle evalueringer af alle centre i 2011. Peter Jacobsen (Bekæmpelsesmiddelrådet) foreslår, at det overvejes, om det er for snævert og stift at de prioriterede områder i handlingsplanen alle repræsenterer lavdosis-toksikologi. Kommunernes Landsforening foreslår, at der udarbejdes støtteværktøjer for miljørigtige indkøb (elektronik, legetøj, tekstiler mm.), da en indsats rettet mod kommunerne også vil kunne anvendes af virksomheder og der kan forventes afsmittende effekt hos borgerne.

Miljøministeriets kommentar: Miljøstyrelsen afholdt i foråret 2009 en række møder med politikere, borgere og organisationer, hvor alle interessenter – bl.a. via hovedorganisationerne - kunne komme med bidrag til en ny kemikaliehandlingsplan. Miljøstyrelsen og Sikkerhedsstyrelsen har igangsat et arbejde om en vejledning om indkøb af legetøj. Vejledningen skal rettes mod institutioner og kommunale indkøbere. I arbejdet er der holdt møde med en række interessenter, og det planlægges at holde tæt kontakt med interessenterne under udarbejdelsen af vejledningen. Interessenterne inkluderer bl.a. Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Forbrugerrådet og Legetøjsfabrikanterne i Norden. Listen over uønskede stoffer er på vej i høring. Listen repræsenterer et værktøj, der ligesom øvrige værktøjer vil indgå, hvor det er relevant i det generelle arbejde på kemikalieområdet.